HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

דישראל נמי מישרא קא שרי ואי ר' יוסי הגלילי אפי' תוך זמנו נמי מישרא קא שרי בהנאה אמר רב אחא בר יעקב לעולם ר' יהודה היא ויליף שאור דאכילה משאור דראייה מה שאור דראייה א)שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה אף שאור דאכילה שלך אי אתה אוכל אבל אתה אוכל של אחרים ושל גבוה ובדין הוא דאיבעי ליה למיתנא דאפי' באכילה נמי שרי ואיידי דתנא דישראל אסור בהנאה תנא נמי דנכרי מותר בהנאה ובדין הוא דאיבעי ליה למיתנא דאפילו בתוך זמנו מותר בהנאה ואיידי דתנא דישראל לאחר זמנו תנא נמי דנכרי לאחר זמנו רבא אמר לעולם רבי שמעון היא ב)ורבי שמעון א קנסא קניס הואיל ועבר עליה בבל יראה ובל ימצא בשלמא לרבא היינו דקתני של ישראל אסור משום שנאמר לא יראה אלא לרב אחא בר יעקב משום לא יאכל חמץ מיבעי ליה מי סברת אסיפא קאי ארישא קאי והכי קאמר חמץ של נכרי שעבר עליו הפסח מותר בהנאה משום שנאמר לא יראה לך שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה ויליף שאור דאכילה משאור דראייה ואזדו לטעמייהו דאיתמר האוכל שאור של נכרי שעבר עליו הפסח לדברי ר' יהודה רבא אמר לוקה ורב אחא בר יעקב אמר אינו לוקה רבא אמר לוקה לא יליף רבי יהודה שאור דאכילה משאור דראייה ורב אחא בר יעקב אמר אינו לוקה יליף שאור דאכילה משאור דראייה והדר ביה רב אחא בר יעקב מההיא דתניא האוכל חמץ של הקדש במועד מעל ויש אומרים לא מעל ג)מאן יש אומרים אמר רבי יוחנן רבי נחוניא בן הקנה היא ד)דתניא ר' נחוניא בן הקנה היה עושה את יום הכפורים כשבת לתשלומין מה שבת מתחייב בנפשו ופטור מן התשלומין אף יום הכפורים מתחייב בנפשו ופטור מתשלומין רב יוסף אמר בפודין את הקדשים להאכילן לכלבים קמיפלגי מאן דאמר מעל קסבר ה)פודין את הקדשים להאכילן לכלבים ומאן דאמר לא מעל קסבר ו) ב אין פודין רב אחא בר רבא תנא לה להא

דישראל נמי מישרא שרי. בהנאה לאחר זמנו: **לעולם ר' יהודה היא.** דאע"ג דנפקא ליה מקראי דלאחר זמנו אסר קרא בשאור דישראל קאמר אבל דנכרי שרי: **ויליף שאור דאכילה.** כלומר חמץ דגבי לא יאכל משאור דראייה ומותר חמצו של נכרי אף באכילה ואפי' בפסח מן התורה: **לעולם ר' שמעון היא.** דאמר מדאורייתא לא מיתסר חמץ אחר זמנו הלכך דנכרי שרי ומיהו דישראל אסור מקנסא דקנסוהו רבנן משום דעבר בבל יראה: **בשלמא לרבא.** דאמר טעמא דאסור בהנאה משום קנסא דעבר בבל יראה הוא היינו דתנא מתני' אסור משום לא יראה לך: **ואזדו לטעמייהו.** רבא ורב אחא בר יעקב: **מעל.** חייב קרבן מעילה דקסבר חמץ דהקדש בפסח בר דמים הוא ואפסדיה להקדש כר' שמעון דאמר חמץ לאחר הפסח מותר ואע"ג דקנסא קניס ה"מ בחמצו של הדיוט הואיל ועבר עליו בבל יראה אבל האי דבהתירא שהיי' גביה דאמר מר (לעיל דף ה:) אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה אחר הפסח הוה מזבין ליה גיזבר לישראל ואכלי ליה: **ויש אומרים לא מעל.** כדמפרש דהואיל ונתחייב כרת משום אכילה פטור מן התשלומין כרבי נחוניא ובמקום שאין קרן אין חומש ואין מעילה: **את יוה"כ כשבת.** המדליק גדיש ביוה"כ ומתחייב כרת פטור מן התשלומין כאילו הדליקו בשבת שהוא מתחייב בנפשו מיתת ב"ד דפשיטא לן דפטור מלשלם כדכתיב (שמות כא) ולא יהיה אסון ענוש יענש הא אם אסון יהיה לא יענש שאף יוה"כ שמיתתו בידי שמים שנכרתים חייו ובניו אסון הוא קרוי שנא' (בראשית מב) וקרהו אסון הלכך פטור מלשלם והכי פרשינן לה באלו נערות ז). יש טועים דקשיא להו כי פטר ר' נחוניא במזיד פטר דבר כרת הוא והכא בשוגג עסקינן מדקתני מעל ושוגג לאו בר כרת הוא וטעות הוא זה דגבי חמץ מזיד הוא וגבי הקדש שוגג הוא דלא ידע שהוא של הקדש: **ורב יוסף אמר.** אי הוה סבירא להנך תנאי כרבי שמעון דאמר תוך זמנו אסור בהנאה דכולי עלמא מודו דפטור הואיל והשתא מיהא לא חזי ולאו ממונא הוא ואע"ג דסופו גורם הוא לממון לאחר הפסח אלא אליבא דר' יוסי הגלילי פליגי דאמר תוך זמנו נמי שרי בהנאה ובפודין קדשים להאכילן לכלבים קא מיפלגי מאן דאמר מעל סבר דראוי היה באותה שעה לפדות לאכילת כלבים ובר דמים הוא ודר' נחוניא לית ליה: **ומאן דאמר לא מעל סבר אין פודין.** הלכך לא חזי. ופלוגתא דתנאי היא בתמורה (דף לא.) תזבח ח) ולא גיזה בשר ולא חלב ואכלת ולא לכלבים מכאן שאין פודין ואיכא דדריש תזבח ואכלת אין לך בהן היתר אכילה אלא לאחר זביחה למעוטי גיזה וחלב אבל לא לכלביך לא דריש:

בדין הוא דאפי' תוך זמנו מותר. פרש"י מותר באכילה וקשה דאי אפשר אם לא יהא שלו בשעת אכילה דאם נתן לו הנכרי הרי הוא שלו ואם גזל מנכרי הרי חייב באחריותו ולא גרע מחמץ שחייב באחריותו דהוי כשלו ועוד לקמן דקאמר ואזדו לטעמייהו דפליגי בחמץ שעבר עליו הפסח ליפלגו בפסח גופיה א ונראה לריב"א דהא דקאמר אפי' תוך זמנו מותר היינו בהנאה והא דקאמר אבל אתה אוכל של אחרים לאו דוקא אי נמי אחר זמנו קאמר ומיהו בשל גבוה ב קשה לפרש בתוך הפסח דאם לא פדאו אסור בהנאה ואם פדאו הרי הוא שלו ושמא י"ל אבל אתה נהנה משל גבוה שלא יהא איסור חמץ אבל איסור הקדש יש:

מאן יש אומרים ר' נחוניא. תימה לר"י דמאן דיליף אסון אסון בריש אלו נערו' (כתובו' ל.) (א) ואית ליה מיתה בידי שמים פטור מן התשלומים לר' נחוניא אם כן לרבי דאמר לקמן (דף לג.) הזיד במעילה במיתה אמאי פוטר כרת מתשלומים והא אע"ג דבעלמא פוטר מיתה מתשלומין הכא לא פטר דגלי לן קרא ג דבשוגג חייב וה"ה כרת אע"ג דבכרת הוא במזיד בשוגג יתחייב ואור"י דבמיתה דגלי לן קרא דלא פטרה הכא מתשלומים גלי בכרת דלא גלי לא גלי וא"ת והא אמר לקמן (דף לא:) האוכל תרומת חמץ בפסח בשוגג משלם קרן וחומש ומוקמי' לה כר' נחוניא ואפ"ה מיחייב בתשלומין משום דכי היכי דלא מיפטר מתשלומין משום חיוב מיתה דתרומה הכי נמי לא מיפטר משום כרת של חמץ ד ואור"י דתשלומי תרומה מחמת כפרה הם כדמוכח במסכת תרומות (פ"ו מ"א) דתנן אם רצה כהן למחול אינו יכול למחול ה וכיון דכפרה הוא אין כרת פוטרו משום קם ליה בדרבה מיניה ותדע דהא מאן דלא יליף אסון אסון ולא פטר מיתה בידי שמים מתשלומין אם כן אוכל תרומת חמץ אמאי משלם דלא שייך למימר כיון שמיתה אינה פוטרת ה"ה כרת דהא מיתה לא פטרה בשום מקום אלא ע"כ מטעם כפרה הוא ו ועוד אור"י דהכא אתי אליבא דרבנן דאמרי הזיד במעילה באזהרה ט):

רבי נחוניא היא. אע"ג דהכא בשוגג איירי מדקתני מעל ולא מעל מ"מ קיימא לן כחזקיה דאמר י) חייבי מיתות שוגגין פטורים מן התשלומין וה"ה כרת לר' נחוניא הקשה ריב"א אמאי פטורין הכא מקרבן מעילה משום דקם ליה בדרבה מיניה הא אמר בהמצניע (שבת צג:) המוציא אוכלים בכלי שגג באוכלים והזיד בכלי חייב על האוכלים חטאת ועל הכלי סקילה אלמא קם ליה בדרבה מיניה לא פטר מקרבן ז ותירץ כיון דפטר מקרן וחומש פטר נמי מקרבן שאין אשם מעילות בא אלא כשיש קרן וחומש:

אין פודין את הקדשים וכו'. הקשה הר"ח דבפ"ב דבכורות (דף יד:) משמע דלא פליגי אלא היכא שקדם הקדישן למומן ח אבל קדם מומן להקדישן הואיל ומעולם לא קדשו קדושת הגוף כ"ע מודים דפודים והכא משמע דפליגי אפי' בקדושת דמים ט ותי' ר"י דה"ק אין פודין מדרבנן ואין לתמוה אטו משום חששא דרבנן נפקיע מעילה דאורייתא דכיון דאמרו רבנן אין פודין לא שויא מידי' והא דאמר בהתערובות (זבחים עא:) כ) נתערבו בשור שנעבדה וכו' בכלאים וטריפה ירעו עד שיסתאבו וימכרו והשתא ע"כ יאכיל לכלבים דלישראל טריפה אסורה ליה אתי שפיר אפילו למאן דאמר אין פודין דהא דאין פודין היינו היכא דלא חזו לאכילה יא אבל הכא חזו לאדם אם היו ניכרים דהא רבי עקיבא שרי בבכורות (דף לג.) לזמן נכרי על הבכור ובזבחים בפ' טבול יום (דף קד.) ל) מוכח שר' עקיבא אוסר בכור טריפה בעל מום להאכיל לכלבים שאפילו העור אסור כשנמצא טריפה קודם הפשט והיכא דשרי לישראל איתקש לצבי ולאיל יב:

אין פודין. תימה לר"י אע"ג דאין פודין נמעול דהא לאחר שנשרף ונעשה אפר יכול לפדותו

מסורת הש"ס

א) [לעיל ה: כג.], ב) [לקמן ל.], ג) [ע"פ מ"ש תוס' ב"ב לג: ד"ה מאן וכו' יתבאר נמי הכא], ד) כתובות ל. שבועות לג. לקמן לב. [מגילה ז: תוספתא ב"ק פ"ו ה"ה], ה) [בכורות טו: תמורה יז. לא. לג:], ו) [בכורות טו. שבועות יא: תמורה יז. ל: לא.], ז) [כתובות ל.], ח) [דברים יב], ט) [וע"ע תוס' כתובות ל: ד"ה זר], י) [כתובות לה.], כ) [וע"ש תוס' ד"ה ובטריפה], ל) [וע"ש תוס' ד"ה אמר ר' עקיבא],

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה מאן וכו' בריש אלו נערות. נ"ב וע"ש בדף ל תוס' בד"ה זר שאכל:

מוסף רש"י

אבל אתה רואה של אחרים. בגבולין של אחרים, כגון נכרי, ושל גבוה. אם הקדישם לבדק הבית (לעיל ה:). **היה עושה את יום הכפורים כשבת לתשלומין.** לפטור המדליק את הגדיש ביום הכפורים כאילו הדליקו בשבת (כתובות ל.) דאמר המתחייב כרת פטור מן התשלומין (לקמן לב. שבועות לג.). **אין פודין.** להאכילן לכלבים אלא למיתה וטעון קבורה לאחר מיתה (תמורה יז.).

רבינו חננאל

הא אמר לאחר זמנו דישראל נמי שרי בהנאה, אי ר' יוסי הגלילי כו'. ואוקמה רב אחא בר יעקב כר' יהודה, ואמר דר' יהודה יליף שאור דאכילה, שנאמר שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם כי כל אוכל מחמצת, וכתיב תשביתו שאור מבתיכם כי כל אוכל חמץ וגו'. ויליף האי שאור דאכילה משאור דראיה שנאמר ולא יראה לך שאור, ומפרש בשאור דראיה לך, ודרשינן ביה שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה. ובדין הוא דליתני במתני' הכי, חמץ של נכרי שעבר עליו הפסח מותר באכילה, ובתוך זמנו נמי מותר בהנאה. ואיידי דבעי מיתני סיפא ושל ישראל אסור, דאפילו בהנאה נמי חמץ ישראל שעבר עליו הפסח אסור, תנא רישא נמי של נכרי שעבר עליו הפסח מותר בהנאה. רבא אמר מתני' ר' שמעון היא דסבירא ליה דלפני זמנו ולאחר זמנו אינו עובר עליו בלא כלום, ומתני' דקתני ושל ישראל אסור לאחר זמנו, קנסא הוא דקניס ליה, משום דשהייה גביה ועבר עליה על לא יראה ועל לא ימצא. בשלמא לרבא דאוקמה למתני' כר' שמעון ומשום דעבר על לא יראה קנסוהו, היינו דקתני במתני' ושל ישראל אסור משום שנאמר לא יראה לך, אלא לרב אחא דמוקים כר' יהודה, משום לא תאכל מבעי ליה למיתנא. ומשני רב אחא בר יעקב מי סברת אסיפא דקתני ושל ישראל אסור קאי, לא ארישא קאי והכי קתני חמץ של נכרי מותר, שנאמר לא יראה לך שאור, ויליף שאור דאכילה משאור דראיה כדאמרן. ואזדו

עין משפט נר מצוה

סו א מיי' פ"א מהלכות חמץ הל' ד סמג לאוין עו:

ב [מיי' פ"ב מהל' איסורי מזבח הלכה י]:

מוסף תוספות

א. הואיל ומותר לרב אחא לאכול חמץ של אחרים לפרש"י. תוס' שאנץ.

ב. דקאמר אבל אתה אוכל של אחרים ושל גבוה. שם.

ג. גבי הקדש דלא שייך קלב"מ דאם לא כן אין לך אדם שמועל בהקדש א"כ בפסח נמי דאיכא כרת ליחייב ולא הוה לן למימר דקלב"מ. תוס' כתובות ל:

ד. ולא אמרינן דוקא במיתה דגלי גלי אבל כי איכא כרת לא. שם.

ה. ואפילו אוכל תרומת עצמו דלא גזל מידי משלם כפרה לעצמו וחומש לכהן. שם.

ו. [אבל] (ד)תשלומי קודש לא משום כפרה הוא אלא ממון חייבו הכתוב לשלם מחמת שגזל את ההקדש. תוס' שאנץ.

ז. משום דבא לכפרה. תוס' ר"פ.

ח. שקדוש קדושת הגוף. תוס' הרא"ש.

ט. כי האי חמץ. תוס' שאנץ.

י. ולא שייכא ביה מעלה. שם.

יא. אלא לכלבים כגון קדשים שמתו או נטרפו אבל הני אסורים מחמת טריפות חולין שנתערבו בהן אבל קדשים גופייהו אם היה מכירן דחזו לדידיה שרי להאכילן לעכו"ם ולכלבים. תוס' זבחים עא:

יב. והיינו טעמא, דדרשינן ואכלת ולא לכלביך כלומר דבר שאין עומד אלא לכלביך אבל היכא דחזו לדידיה אישתרו לגמרי. שם.

רבינו חננאל (המשך)

לטעמייהו, דאיתמר האוכל חמץ של נכרי שעבר עליו הפסח, לדברי ר' יהודה, רבא אמר לוקה, דהא סתמא קתני, לא שנא דישראל ולא שנא דנכרי. חמץ לפני זמנו ולאחר זמנו עובר בלאו. ואמרינן מאי טעמיה דר' יהודה, תלתא קראי כתיבי, חד לפני זמנו, שנאמר לא תאכל עליו חמץ והוא משעה ששית עד שחיטת הפסח, וחד לאחר זמנו לא יאכל חמץ, וחד תוך זמנו שחייב לאו וכרת, שנאמר כי כל אוכל מחמצת ונכרתה וגו', ולא יליף שאור דאכילה משאור דראיה. רב אחא בר יעקב אומר אינו לוקה יליף שאור כו'. והדר ביה רב אחא בר יעקב, דתניא האוכל חמץ של הקדש במועד מעל, ויש אומרים, לא מעל. מאן יש אומרים, א"ר חסדא ר' נחוניא הוא דפטר מחויב כרת מן תשלומין כמחויב מיתת ב"ד, וכיון שאוכל חמץ בפסח חייב כרת ופטור מלשלם קרבן מעילה. רב יוסף אמר בפודין קדשים להאכילן לכלבים פליגי. פי' החמץ הזה אע"פ שהוא קדש בין בפסח בין לאחר הפסח אסור באכילה, מיהו פודין אותו להאכילו לכלבים, והרי ממון הוא והנהנה מממון של הקדש מעל. ת"ק סבר פודין אותו ולפיכך מעל, ויש אומרים סבר אין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים.